

פרק ו'

גינוי אוכלוסייה
ארשויות מקומיות בצגון האור
והקשר עם התושבים האנוניים

גופן הכותרת מעוצב בכתב ידו של רס"ל במיל' **יעקב עוזרי** ז"ל, אשר נפל בנובמבר 2023. יעקב גדל בכפר שמאי.
הוא היה אומן, מקעקע וצייר. יעקב שירת במילואים בחיל השריון ונהרג בעת שירותו. בתו הבכורה נולדה כשלושה
חודשים לאחר נפלו.

פינוי אוכלוסייה מרשויות מקומיות בצפון הארץ והקשר עם התושבים המפונים

תקציר

רקע

במהלך אוקטובר 2023 קיבלה הממשלה שורת החלטות בנוגע לפינוי אוכלוסייה ובהן החלטה מ-18.10.23 לגבי יישובי הצפון הממוקמים בטווח של 0 - 5 ק"מ מהגבול. חלק מההחלטות אישרו בדיעבד את הפינוי בפועל שבוצע לפי החלטת מערכת הביטחון לאור הדחיפות שאפיינה את המצב. בהחלטת הממשלה מ-975 הוחלט בין היתר, לפנות את האוכלוסייה המתגוררת במרחק של עד 2 ק"מ מגבול לבנון. ההחלטה מתייחסת לפינוי של אוכלוסייה מ-28 יישובים, בהתאם לתוכנית צה"ל "מרחק בטוח" (הפינוי הראשון). כן קבעה ההחלטה כי תפונה גם האוכלוסייה הנמצאת בטווח של 2 - 5 ק"מ מגבול לבנון מ-23 יישובים נוספים, ובכללם העיר **קריית שמונה**, זאת בהתאם להערכת מצב מבצעית של צה"ל. בהחלטה הוסמך שר הביטחון, בתיאום עם ראש הממשלה, להורות על עיתוי הפעלת תוכנית הפינוי, על פי שיקולים מבצעיים. בהמשך לכך הורה שר הביטחון ב-20.10.23 על פינוי **קריית שמונה** וב-22.10.23 - על פינוי 14 יישובים מתוך ה-23 הנמצאים בטווח של 2 - 3 ק"מ מהגבול (הפינוי השני).

המפונים מהיישובים שבגבול הצפון (כ-57,000 תושבים) שהו, על בסיס משפחתי, במספר גדול של מתקני אירוח¹ (מלונות, אכסניות ודירות אירוח) ברחבי הארץ או בדיוור בקהילה. במשך תקופה של למעלה משנה המפונים היו מצויים בתנאים של אי-ודאות גבוהה לגבי עתידם עקב המצב הביטחוני והאפשרות להידרדרות למלחמה רחבה בצפון. בספטמבר 2024 חלה הסלמה והמלחמה והירי התרחבו גם ליישובים נוספים בצפון הארץ ובמרכזה, בהם גם יישובים אליהם פונו תושבי גבול הצפון. למצב זה היו השלכות קשות על מצבם הרגשי, הכלכלי, החינוכי והמשפחתי.

¹ על פי הסכמים שונים שחתמה מדינת ישראל, בהגדרה זו נכללים מלונות, מתקני אירוח כפרי (צימרים), דירות אירוח לטווח קצר וכן "מתקן אכסון אחוד", שהוא מתקן אכסון שאינו מתקן אכסון מלונאי וכולל לפחות 11 יחידות אירוח המרוכזות במבנה או במספר מבנים סמוכים או באזור גיאוגרפי תחום, הנסמכים על שטחים ציבוריים אחודים. המתקן הוא בבעלות גורם אחד, שפעילות האירוח בו מנוהלת על ידי גוף ניהולי אחד, ומיועד לספק לציבור אורחים בלתי מסוים ומתחלף שירותי לינה, יחד עם שירותים נלווים או בלעדיהם, בתמורה, ולפרקי זמן קצובים, - לרבות אכסניות נוער, מעונות סטודנטים, מדרשות, ישיבות, אולפנות, דירות בקיבוצים, חאנים ובתי ספר שדה.

נְחוּנֵי מַפְתָּח

22.10.23

מועד החלטת שר הביטחון על פינוי 14 יישובים בטווח של 2 - 3 ק"מ מגבול הצפון (ההחלטה של השר לפינוי קריית שמונה התקבלה ב-20.10.23)

16.10.23

מועד החלטת שר הביטחון לפנות את האוכלוסייה המתגוררת במרחק של עד 2 ק"מ מגבול הצפון

כ-10,000

מספר תושבי עיריית קריית שמונה שהחליטו לצאת מקריית שמונה והתפנו באופן עצמאי, עוד קודם החלטת הממשלה 975 מ-18.10.23

8.10.23

המועד שבו ראש המועצה המקומית של מטולה וראשי המועצות האזוריות הגליל העליון, מבואות החרמון ומטה אשר המליצו לתושביהן להתפנות

30

מספר הימים במהלכם לא היה לעיריית קריית שמונה מידע מלא על מיקום התושבים שהתפנו בתחילת המלחמה

כ-9,424

מספר המפונים מהעיר קריית שמונה המתגוררים בטבריה והסביבה נכון למרץ 2024

כ-300

מספר מתקני האירוח, אליהם פונו תושבי קריית שמונה

כ-57,000

מספר התושבים המפונים מהיישובים שבגבול הצפון

פעולות הביקורת

בחודשים דצמבר 2023 עד יולי 2024 בדק משרד מבקר המדינה את הליך הפינוי והקליטה של המפונים בצפון הארץ. הביקורת נעשתה בין היתר בשמונה רשויות מקומיות מפונות בצפון שפנו על פי החלטות ממשלה: עיריית **קריית שמונה**, המועצות המקומיות **מטולה** ו**שלומי**, המועצות האזוריות **הגליל העליון**, **מבואות החרמון**, **מטה אשר**, **מעלה יוסף** ו**מרום הגליל**. פרק זה עוסק בפינוי האוכלוסייה משמונה הרשויות המקומיות האמורות והקשר שלהן עם התושבים המפונים. בדיקות השלמה נעשו ברשות החירום הלאומית (רח"ל) שבמשרד הביטחון, בפיקוד העורף (פקע"ר), במשרד הפנים, במשרד החינוך ובמשרד התיירות.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

תפקיד הרשות המפנה בהליך הפינוי - בתוכנית "מרחק בטוח" הלאומית² נקבעו המשימות של הגורמים השונים השותפים לתוכנית, ובהן הרשויות המקומיות המפנות, שאמורות, בין היתר, לסייע במאמץ הפינוי והקליטה של תושביהן וללוות את מאמץ הפינוי והקליטה של התושבים, בדגש על אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים השהות בקהילה. משרד הפנים לא קבע נוהל ובו הוראות מפורטות בנוגע להתארגנות הרשות המקומית לפינוי תושביה, לניהול הליך פינוי על ידה או הסיוע לפינוי שבאחריות צה"ל, לקשר עם התושבים המפונים ולהעברת הודעות אליהם, להפעלת כוח אדם ייעודי, לארגון הסעות, ליצירת קשר עם הרשות הקולטת ועוד. בדוח מבקר המדינה בנושא "ההיערכות להגנת העורף מפני איום טילים ורקטות (מיגון פיזי, התרעה ופינוי אוכלוסייה) - ביקורת מעקב" משנת 2020, העיר משרד מבקר המדינה כי יש לסיים את התכנון לפינוי קריית שמונה מבעוד מועד ולא להמתין לשעת הצורך כדי שהביצוע, אם ידרש, יהיה מיטבי, וכי, נוכח פערי המיגון הקיימים בקריית שמונה ונוכח התרחיש של ירי רציף ומתמשך כפי שצופה צה"ל, על צה"ל - בשיתוף רח"ל ורשות פס"ח - להאיץ את התכנון וההיערכות לפינוי ולקליטה של תושבי **קריית שמונה**. בביקורת עלה כי משרד הביטחון וצה"ל נמנעו מלהכין תוכנית לפינוי העיר **קריית שמונה**, למרות ניסיון העבר, היעדר המיגון לתושבים והצפי לירי רציף לכיוונה - הימנעות שהביאה לכשל בפינוי העיר.

² ראו בקובץ דוחות זה בפרק "מהלך האירועים, הנורמות והגופים המבוקרים" הגדרות לתוכנית "מרחק בטוח" הצה"לית ולתוכנית "מרחק בטוח" הלאומית. ההתייחסות בפרק זה לתוכנית "מרחק בטוח" היא לכל אחת מהתוכניות בהקשרים בהם הן חופפות.

אדר התשפ"ו ▪ פברואר 2026

פינוי אוכלוסייה וקליטתה ברשויות המקומיות
פינוי אוכלוסייה מרשויות מקומיות בצפון הארץ והקשר עם התושבים המפונים

פינוי מיישובים בהמלצת ראשי הרשויות המקומית (שלא במימון המדינה) ומתפנים עצמאית - ראש המועצה המקומית **מטולה** וראשי המועצות האזוריות **הגליל העליון**, **מבואות החרמון** ו**מטה אשר**, המליצו לתושבי היישובים הקרובים לגבול הצפון לפנות את היישובים כבר ב-8.10.23, עוד בטרם התקבלה הוראת שר הביטחון לפנותם. תושבים ביישובים נוספים, ובכלל זאת בעיר **קריית שמונה**, התפנו עצמאית על דעתם.

החלטת הממשלה 975 אישרה פינוי יישובים שבמרחק של עד 5 ק"מ מגבול הצפון, ובכפוף להוראת שר הביטחון לגבי היישובים שבמרחק 2 - 5 ק"מ מהגבול. בסופו של דבר, הוראת שר הביטחון ניתנה לגבי יישובים במרחק של 2 - 3 ק"מ מהגבול, וכך הפינוי לא כלל את התושבים המתגוררים ב-15 יישובים בתחומי המועצה האזורית **הגליל העליון**, שמתוכם התפנו עצמאית בהמלצת ראש המועצה כ-5,700 תושבים; שני יישובים בתחומי המועצה האזורית **מעלה יוסף** (כ-300 תושבים), שהתפנו עצמאית במימון תרומות עד יוני 2024. המועצה האזורית **מבואות החרמון** פנתה אנשים עם צרכים מיוחדים מיישובים בתחומה שלא פונו. כמו כן, התפנו עצמאית תושבים נוספים מהרשויות המקומיות שנבדקו. שהיית המתפנים עצמאית מחוץ לביתם מומנה על ידי המועצות האזוריות, המתפנים עצמם, ובאמצעות תרומות. התקציבים הניכרים שהשקיעה המדינה ביישובים ובתושבים המפונים מחד, המסתכמים במיליארדי שקלים, ומאידך היעדר תקצוב של רשויות ותושבים שלא פונו, ושנאלצו לנהל שגרת חיים תחת אש, לא נתנה מענה הולם לאוכלוסייה האזרחית והתעלמה למעשה ממצוקותיה הכלכליות והחברתיות היום-יומיות. היעדר תוכנית תקציבית מובנית לתמיכה ברשויות שלא פונו אך עמדו תקופה ארוכה מול איום ממשי של רקטות וכטב"מים, אינה מתיישבת עם ההשלכות של המציאות הקשה של המערכה בצפון, שבמהלכה אזורים רבים היו נתונים תחת אש.

ההודעות על פינוי התושבים - הרשויות המקומיות שנבדקו קיבלו את הודעת הפינוי מגורמים שונים: משרד הביטחון, צה"ל, משרד הפנים ומשרד התיירות, ולא במתכונת אחידה. הרשויות המקומיות ציינו כי הודעות הפינוי לא כללו הנחיות אופרטיביות או מידע מגורם בשלטון המרכזי: משרד הביטחון, צה"ל, משרד הפנים ומשרד התיירות בנושאים כגון יעדי הפינוי ואנשי הקשר ברשויות הקולטות ובשלטון המרכזי.

הליך פינוי התושבים ברשויות שנבדקו - בהתאם לתוכנית "מרחק בטוח" הלאומית ובהתאם לתוכנית "מלון אורחים", המועצות המקומיות **מטולה** ו**שלומי** והמועצות האזוריות **הגליל העליון**, **מבואות החרמון**, **מטה אשר**, **מעלה יוסף** ו**מרום הגליל** היו מיועדות לפינוי בשעת חירום לבתי ספר ולמוסדות ציבור בתחומי רשויות מקומיות קולטות (במתקני קליטה מקומיים) שהוגדרו בתוכניות: "מרחק בטוח" ותוכנית "מלון אורחים". בסופו של דבר, החלטת הממשלה 975 קבעה כי הפינוי יהיה למתקני אירוח, והתושבים ברובם המכריע פונו לרשויות מקומיות שונות מהמתוכנן; הליך הפינוי נוהל בחיפזון, בין היתר בשל מצב החירום, והוא נוהל מול גורמים שונים בשלטון המרכזי: תחילה משרד הפנים ובהמשך משרד התיירות. צה"ל ומשרד הביטחון (רח"ל) היו מעורבים באופן חלקי; בהעדר הערכות של רשויות השלטון בהיקף כפי שבוצע במלחמה, נטל ניהול הליך הפינוי הוטל רובו ככולו על כתפי הרשויות המקומיות.

אדר התשפ"ו ▪ פברואר 2026

פינוי אוכלוסייה וקליטתה ברשויות המקומיות
פינוי אוכלוסייה מרשויות מקומיות בצפון הארץ והקשר עם התושבים המפונים

משרד הפנים, ובהמשך משרד התיירות, פעלו בעיקר להסדרת ההתקשרויות מול מתקני האירוח. השיבוץ של המפונים במתקני האירוח נעשה שלא לפי תוכנית מוסדרת, וחלק מהתושבים הופנו למתקני אירוח שלא תאמו את צורכיהם. יעדי הקליטה לא תמיד נקבעו בהחלטות הפינוי, וגם תוכניות קודמות שקבעו יעדי הקליטה לא יושמו, בין בשל מצב החירום שנוצר ובין בשל אי-התאמתם לשהות ממושכת. הרשויות המקומיות והאזוריות שנערכו בשגרה לתרחיש של פינוי התאימו את דרכי התנהלותן והשכילו לנהל את הליך הפינוי ולספק מענה לתושבים המפונים באופן מניח את הדעת.

הליך פינוי תושבי קריית שמונה - תפיסת ההפעלה שחלה על **קריית שמונה** בעשור האחרון וגובשה על ידי צה"ל ומשרד הביטחון קבעה שלא יהיה פינוי של כל התושבים בעיר. על כן תרחיש הייחוס שהכין פקע"ר לעיריית **קריית שמונה** לא דרש כמענה פינוי אוכלוסיית העיר אל מחוץ לתחומה. לכן עיריית **קריית שמונה** שמספר תושביה גדול יותר לעומת הרשויות האחרות שפנו בצפון, לא נערכה ולא הכינה תוכנית אופרטיבית לפינוי התושבים מהעיר. הפינוי לכ-180 מתקני אירוח ב-100 יישובים ברחבי הארץ, ובהמשך לכ-300 מתקני אירוח, התאפיין בהיעדר יכולת לספק מענה לתושבים, עד כדי גרימת סבל מיותר והגברת החרדה ואי-הוודאות.

ניהול המידע ברשויות המקומיות על המפונים ועל המתפנים מתחומן - המועצות המקומיות **מטולה** ו**שלומי** והמועצות האזוריות **הגליל העליון**, **מבואות החרמון**, **מטה אשר** ו**מרום הגליל** התחילו לנהל מאגר נתונים על אודות מיקום התושבים שפנו למתקני אירוח מיד עם הפינוי או בסמוך לו. עיריית **קריית שמונה** והמועצה האזורית **מעלה יוסף** החלו לנהל מידע רק בחודש נובמבר 2023. לחלק מהרשויות המקומיות לא היו רשימות ומידע על אודות מיקום התושבים המפונים בקהילה - המועצות המקומיות **מטולה** (לה היה מידע רק עד פברואר 2024) ו**שלומי** והמועצות האזוריות **הגליל העליון** ו**מעלה יוסף**. לעיריית **קריית שמונה** היה מידע על מיקום מפונים בקהילה רק מפברואר 2024. תדירות עדכון מאגר המידע הייתה שונה מרשות לרשות ונעה בין אחת ליום (המועצה המקומית **מטולה** והמועצה האזורית **מרום הגליל**) ואחת לשבוע-שבועיים (המועצות האזוריות **הגליל העליון** ו**מטה אשר**, המועצה המקומית **שלומי**) ועד אחת לחודש (המועצה האזורית **מעלה יוסף**, עיריית **קריית שמונה**). היעדר מידע מרוכז ומסודר לגבי מיקום המפונים המצויים בבתי המלון, בקהילה ומתפנים עצמאית וכן לגבי התושבים שנשארו או חזרו לביתם, פגע ביכולת של הרשות לנהל קשר רציף עם תושביה וביכולתה לספק להם את השירותים הנדרשים כדי לאפשר להם המשך שגרת חיים ככל האפשר.

ניהול הקשר עם המפונים ומתן שירותים - עיריית **קריית שמונה** התקשתה לשמור על קשר עם כל תושביה, בין היתר בשל מספר המפונים הגדול והפיזור הרב של תושבי העיר (כ-300 מתקני אירוח בשיא) בכל רחבי הארץ, ובשל אי-היערכות מוקדמת לפינוי מחוץ לתחומי הרשות (עקב היעדר תרחיש כזה) והיעדר מידע על מיקום התושבים. רק לאחר כחודש מתחילת הפינוי הקימה העירייה מנגנון למתן מענה לצורכי התושבים, אך נוכח הפיזור הרב היה לעירייה קושי להציב נציגים מטעמה בכל מתקני האירוח אליהם פונו תושביה.

העברת מידע לתושבים המפונים - כל הרשויות המקומיות שנבדקו העבירו מידע לתושבים באמצעי מידע שונים: אתר האינטרנט העירוני, רשתות חברתיות, הודעות טקסט וקבוצות ווטסאפ. משרד מבקר המדינה מציין לחיוב את השימוש במגוון רחב של אמצעים להעברת מידע חשוב ושימושי בזמן מלחמה לטובת חיזוק הקשר, שמירת תחושת השייכות והעלאת תחושת הביטחון של התושבים. שבע מהרשויות המקומיות שנבדקו - **מטולה, שלומי, הגליל העליון, מבואות החרמון, מטה אשר, מעלה יוסף ומרום הגליל**, מינו רכזים ועובדים בכל מתקני האירוח שבהם שהו תושביהן המפונים ושמרו על קשר ישיר עמם בכדי לתת מענה מיטבי ככל שניתן לצרכיהם.

עיקרי המלצות הביקורת

על משרד הפנים לפעול לקביעת נוהל לבניית מערך הפינוי ברשות המקומית ולאופן הפעלתו בשעת חירום. זאת, בהתייעצות עם רח"ל כגורם מנחה וכן כגורם מתאם שכן על הנוהל להיות מתואם עם תכניות פינוי צה"ליות ותכניות של משרד הרווחה ומשרד הבריאות לביצוע פינוי של מי שמוחזקים במוסדות בחזקתם. נוהל כזה יכיל הוראות מפורטות לרשויות מפונות, ובכלל זה הוראות הנוגעות להתארגנות הרשויות המקומיות לפינוי תושביהן, ניהול הליך פינוי על ידן או הסיוע לפינוי שבאחריות צה"ל, העברת הודעות לתושבים, ארגון הסעות הפעלת כוח אדם ייעודי והוראות המסדירות את הקשר מול הרשות הקולטת.

מומלץ כי משרדי הממשלה הרלוונטיים ובהם משרד הביטחון בשיתוף משרד הפנים ומשרד האוצר יגבשו ויעדכנו את התכניות הלאומיות הנדרשות לפינוי ליזמן ממושך, לרבות של תושבי ערים בהתאם ללקחי המלחמה ויבחנו את ההשלכות על החוסן הלאומי של הפעלת תכניות אלו בעת מלחמה. בהמשך לכך על רח"ל להעביר את התוכניות לאישור הממשלה באופן שיחייב את כלל גופי הממשלה להוציא תכניות אופרטיביות בהתאם כדי להבטיח היערכות ומוכנות מיטבית של משרדי הממשלה למתן מענה במצבי חירום.

על משרד הביטחון לדאוג להחזיק בידיו רשימות מעודכנות של אנשי קשר בשלטון המרכזי וברשויות המקומיות לעניין תפקידם בקליטת מפונים ועם קבלת החלטה על פינוי, לכלול בהודעות הפינוי מידע הנוגע לשלב של לאחר הוצאת התושבים מאזור הסכנה ובכלל זה: יעדי הקליטה, אנשי הקשר בשלטון המרכזי וברשויות המקומיות הקולטות.

אדר התשפ"ו ■ פברואר 2026

פינוי אוכלוסייה וקליטה ברשויות המקומיות
פינוי אוכלוסייה מרשויות מקומיות בצפון הארץ והקשר עם התושבים המפונים

מומלץ כי משרד הפנים ומשרד האוצר יגבשו תמונה של הצרכים הייחודיים של יישובים שלא התפנו, אך חוו קשיים בשל התמשכות המלחמה ולהביאה בפני הממשלה לצורך פיתוח מערכת מענים מדורגת וממוקדת שתעניק תמיכה ישירה לתושבים ולרשויות מקומיות אלה, במטרה להבטיח את רווחת האוכלוסייה ולאפשר לה להתמודד עם האתגרים שנוצרו נוכח המערכה בצפון.

היה על הגורמים האמונים על ההיערכות לפינוי ולקליטה: רח"ל, משרד הביטחון ומשרד הפנים, אשר החליטו לדבוק בתכנית פינוי שהייתה מיועדת ככלל לתקופות פינוי קצרות למתקני קליטה, ובלי לבחון חלופות נוספות, לנקוט במהלך המלחמה בצפון צעדים שיספרו את איכות החיים של המפונים ויקלו על סבלם בשעתם הקשה, ישקמו את הקהילות, ויאפשרו שמירה על שגרת חיים ועבודה גם בחירום.

על רח"ל, משרד הפנים, הרשויות המקומיות ובשיתוף משרד התיירות לפעול יחד לגיבוש תוכניות פינוי עתידיות סדורות, בהתבסס על הליך הפקת לקחים ממלחמת חרבות ברזל. ובהן יש לתת מענה לכשלים שהתרחשו בפינויים אלו, ולהביאן לאישור הממשלה. בכלל המענים הנדרשים, קביעת יעדי קליטה המאפשרים לשמור על שגרת חיים בתקופת פינוי ממושכת ועל הקהילות, הימנעות עד כמה שניתן מפיזור תושבי הרשות המקומית בין מתקני האירוח ברחבי הארץ, קביעת קריטריונים לחלוקת חדרים במתקני האירוח תוך התאמה למבנה התא המשפחתי והכל תוך התחשבות ביכולת של הרשות הקולטת לתת מענה למספר הנקלטים הצפוי וזאת גם בלי לפגוע בשירותי הרשות הקולטת לתושביה, או הסיוע שתידרש לו לשם כך.

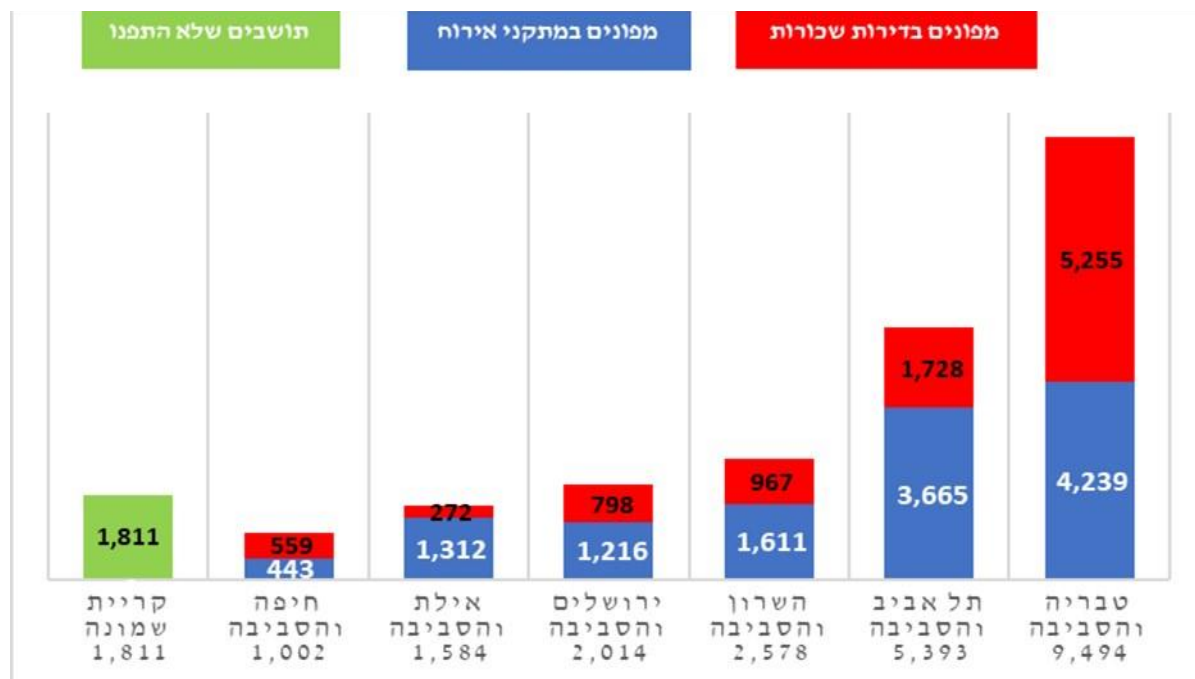

מומלץ שהרשויות המקומיות שנבדקו - עיריית **קריית שמונה**, המועצות המקומיות **מטולה** ו**שלומי**, המועצות האזוריות **הגליל העליון**, **מבואות החרמון**, **מטה אשר**, **מעלה יוסף** ו**מרום הגליל** - בסיוע משרד הפנים בשיתוף עם רח"ל ומערך הדיגיטל הלאומי, יפעלו לפיתוח מנגנון - כגון הודעה טקסט או טופס מקוון - שיאפשר להן להיות בקשר עם תושביהן גם בעת חירום. זאת בכדי לוודא שהתושבים מקבלים מענה לצרכיהם, ובעיקר בכל הנוגע לילדים, קשישים, ואנשים עם צרכים מיוחדים, ולקבל מידע חוזר מהתושב עצמו, בין היתר, בנוגע למקום שהותו.

אדר התשפ"ו ▪ פברואר 2026

פינוי אוכלוסייה וקליטתה ברשויות המקומיות
 פינוי אוכלוסייה מרשויות מקומיות בצפון הארץ והקשר עם התושבים המפונים

מגוריהם של תושבי קריית שמונה, לפי אזורי רשויות מקומיות, ראשית מרץ 2024

על פי מסמך עיריית קריית שמונה ורשת המתנ"סים, "סיכום מערך בינוי קהילה", בעיבוד משרד מבקר המדינה.

סיכום

פינוי של עשרות אלפי תושבים בעת מלחמה הוא הליך מורכב, שמטרתו העיקרית היא הצלת נפשות. לפינוי תושבים השפעות ארוכות טווח על חייהם בהיותו דורש התמודדות נפשית עם אירוע הפינוי ועקב ההפסקה הפתאומית בשגרת החיים והצורך להסתגל למציאות חדשה ולבנות שגרה חדשה למחרת הפינוי. פינוי התושבים מהיישובים בצפון התבצע הן באופן עצמאי והן באופן יזום על ידי הגופים הממלכתיים בתקופה מ-10.10.23 עד ל-22.10.23 ונעשה תחת השפעת האסון והטראומה הכבדים של מתקפת הטרור בשבעה באוקטובר ביישובי עוטף עזה.

לא הייתה הגדרה ברורה לתפקידי הרשות המפונה בהליך הפינוי, דבר שגרם לכל רשות לפעול מול תושביה לפי יכולתה והבנתה. הממצאים מלמדים על הפגיעה שהייתה ביכולתן של הרשויות שפוננו לעמוד לרשות תושביהן ולתת להם עוגן ותחושת ביטחון שעה שהם היו תחת איום ביטחוני ונאלצו עקב כך להפסיק את שגרת חייהם המוכרת ולהתמודד עם מציאות חדשה שאינה קלה. זאת, בהיעדר נהלים מנחים לרשויות המפונות לגבי כל שלבי הפינוי ותפקידן בטיפול במפונים במתקני האירוח וכן בהיעדר גורם מתכלל שייעודו היה לדאוג לטיפול במפונים מטעם השלטון המרכזי ולפעול לאיגום המידע, להנגשת השירותים למפונים ולתגבור הסיוע לרשויות המקומיות.

ככל שהתארך מצב החירום ויותר מפונים עברו לדיור בקהילה, לצד חזרה של חלק מהתושבים לבתיהם, היה על רח"ל ומשרד הפנים להקים לאלתר מנגנון ארגוני מסייע לרשויות המפונות, כדי לאפשר להן ליצור קשר עם תושביהן ולדאוג למצבם.

מן הראוי לערוך תהליך הפקת לקחים מהליך פינוי האוכלוסייה במהלך המלחמה ולבנות מודל שיאפשר בתרחיש דומה בעתיד התמודדות יעילה יותר עם פינוי ממושך בשל אירועי לחימה או אירועי חירום אחרים כגון אסונות טבע, ויכלול מוקדי שירות לתושבים, שתפקידם לטייב ולייעל את הטיפול באוכלוסיית המפונים במתקני אירוח או מפונים בקהילה.